

ผลของโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดามุสลิม
ต่อการเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนดและ
ความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก
Effects of the Cuddle Program in Conjunction with Reading
Al-Quran of Muslim Mothers on Growth of Preterm Infants
and Mother-Infant Attachment

วนิสา หะยีเซะ,* พย.ม.
ธิดารัตน์ หวังสวัสดิ์,* พย.ม.
นุจรี ไชยมงคล,**Ph.D.

Wanisa Hayeese, M.N.S.
Tidarat Wangsawat, M.N.S.
Nujjaree Chaimongkol, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานต่อการเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนด และความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง เป็นมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด จำนวน 40 คู่ ที่รับไว้ดูแลในหน่วยอภิบาลทารกแรกเกิดตั้งแต่แรกคลอดในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม จำนวน 20 คู่ ได้รับการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คู่ ได้รับโปรแกรมการทดลองโดยมารดาทำการโอบกอดทารกร่วมกับการอ่านอัลกุรอาน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้งๆ ละ 15-20 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 และแบบบันทึกการเจริญเติบโต

ของทารก ประกอบด้วย น้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และความยาวรอบศีรษะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารกสูงกว่าในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 26.47, p < .001$) คะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกภายในกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 23.97, p < .001$) ภายหลังจากทดลอง ทารกในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัวเพิ่มมากขึ้นกว่าทารกในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.41, p < .001$) อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยความยาวลำตัว และความยาวรอบศีรษะของทารกระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน ($p > .05$)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดามุสลิมมี

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสิทธิภาพ ดังนั้น พยายามและผู้มีหน้าที่ในการดูแลสุขภาพมารดาและทารกตลอดก่อนกำหนด ควรนำโปรแกรมนี้ไปใช้ โดยเฉพาะกับครอบครัวชาวมุสลิม เพื่อเป็นการส่งเสริมความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก และช่วยให้ทารกคลอดก่อนกำหนดมีน้ำหนักตัวเพิ่มมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: โปรแกรมการโอบกอด อัลกุรอาน มารดามุสลิม การเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนด ความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก

Abstract

The purpose of this research was to determine effects of the cuddle program in conjunction with reading Al-Quran of Muslim mothers on growth of preterm infants and mother-infant attachment. Purposive sampling was used to recruit the sample, which included 40 dyads of mothers and their preterm infants admitted since first-birth to the Neonatal Intensive Care Unit of Princess of the Naradhiwas hospital, Naradhiwas province. The sample was divided into two groups of 20 dyads of the control group receiving usual nursing care, and the rest of 20 dyads of the experimental group receiving the intervention program of mothers' cuddle in conjunction with reading Al-Quran for their infants at least once daily about 10-20 minutes for 4 weeks. Research instruments consisted of the demographic questionnaire, the maternal-infant attachment questionnaire with its Cronbach's alpha coefficient of .93, and the record form of the infant growth, including body weight, length and head circumference. Data were analyzed by using descriptive statistics and t-test.

The results revealed that after the intervention, mean score of mother-infant attachment of the experimental group was significantly higher than those in the control group ($t = 26.47, p < .001$). Mean score of mother-infant attachment within the experimental group, after receiving the intervention, was significantly higher than before the intervention ($t = 23.97, p < .001$). After the intervention, body weight of infants in the experimental group was increasing more than infants in the control group ($t = 4.41, p < .001$). However, body length and head circumference of infants between the experimental and the control groups were not significantly difference ($p > .05$).

These findings suggest that the cuddle program in conjunction with reading Al-Quran of Muslim mothers was effective. Nurses and related health-care personnel, who are responsible for caring of health of mother and preterm infant should obtain this intervention for applying in the practice, especially with the Muslim family, to promote maternal-infant attachment and to increase infant body weight.

Key words: Cuddle program, Al-Quran, Muslim mothers, growth of preterm infants, mother-infant attachment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทย อัตราการเกิดทารกมีชีพน้ำหนักตัวน้อยที่ต่ำกว่า 2,500 กรัม ยังมีอัตราที่สูงเกินตัวชี้วัด และเป้าหมายของงานส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 7 (กระทรวงสาธารณสุข, 2550) และประมาณ 2 ใน 3 ของทารก

ที่มีน้ำหนักแรกเกิดน้อย เป็นทารกคลอดก่อนกำหนด (ฟองคำ ดิลกสกุลชัย และ วรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์, 2551) ซึ่งทารกเหล่านี้มักมีความเสี่ยงสูงต่อโรคแทรกซ้อนและเสียชีวิต จากการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกายไม่สมบูรณ์ ทำให้ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดในหน่วยอภิบาลทารกแรกเกิด (เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์ และ วิภา จีระแพทย์, 2551; Simmons, 2010) ส่งผลให้ทารกถูกแยกจากมารดาทันทีภายหลังคลอด และเมื่อมารดาเข้าเยี่ยมทารก ต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ทั้งจากลักษณะของทารกและหอผู้ป่วย (Davis, Edward, Mohay & Wollin, 2003) ประกอบกับการทำงานของแพทย์ และพยาบาลที่มีความเร่งรีบที่ต้องช่วยเหลือทารกโดยที่มารดาเองไม่สามารถปลอบโยนหรือช่วยเหลือ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ และการแยกจากระหว่างมารดาและทารกคลอด ก่อนกำหนดตั้งแต่แรกคลอด อาจส่งผลต่อการสร้างความผูกพัน รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกได้ (Klaus & Kennell, 1995) นอกจากนี้ ยังอาจนำไปสู่การปฏิเสธ ทอดทิ้งทารก และการเลี้ยงดูทารกที่ไม่เหมาะสมของมารดาได้ ตลอดจนทารกเองสามารถรับรู้ และเรียนรู้สัญญาณด้านอารมณ์ ความรู้สึก และวิธีการตอบสนอง ของมารดาได้ตั้งแต่แรกเกิด โดยทารกต้องการความรัก การดูแลจากมารดา และยิ่งต้องการมากขึ้นเมื่อทารกอยู่ในภาวะวิกฤต (Bowlby, 1973) ทั้งนี้ ทารกคลอด ก่อนกำหนดและน้ำหนักน้อย เป็นทารกที่อยู่ในภาวะ ที่มีความเครียดและวิกฤตของชีวิต ดังนั้น หากมารดาได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสสร้างสัมพันธภาพกับบุตรในระยะแรกนี้ จะเป็นการส่งเสริมต่อการเจริญเติบโตของทารกให้ดียิ่งขึ้น (จรรยา วิทยะศุกร, รุจา ภูไพบูลย์, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ชัยชนะ นิมนवल, นิตยา สีนสุกใส และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2546)

นอกจากนี้ ทารกคลอดก่อนกำหนดซึ่งร่างกายยังไม่พร้อมในการดำเนินชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมภายนอก

ครรภ์มารดา มีความสามารถในการดูดกลืน การย่อย และการดูดซึมยังไม่สมบูรณ์ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่ทารกยังไม่คุ้นชินที่ต่างจากภายในครรภ์มารดา ที่มีทั้งความเงียบสงบ อบอุ่น และปลอดภัย อีกทั้งทารกในครรภ์ยังได้รับการกระตุ้นประสาทสัมผัสต่างๆ จากกลไกธรรมชาติของมารดาอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น หากทารกคลอดก่อนกำหนดได้รับการดูแลใกล้ชิดอย่างอบอุ่นจากมารดา เช่น การสัมผัส การโอบกอด และการพูดคุยของมารดา สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการ และการเจริญเติบโตของทารกได้เป็นอย่างดี (Schlez, Litmanovitz, Bauer, Dolfin, Regev & Arnon, 2011) ประกอบกับการอ่านอัลกุรอานนั้น มีลักษณะคล้ายการอ่านบทกลอน ซึ่งมีเสียงสัมผัสคล้องจอง และโทนเสียงขึ้นลง เป็นการช่วยกระตุ้นพัฒนาการการได้ยินของทารก รวมทั้งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของทารกต่อไป (ปรีชาต สุขสว่างโรจน์, ปุณฺหรี พวงสุวรรณ และกฤษณา เลิศสุขประเสริฐ, 2543) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านอัลกุรอานของมารดา ซึ่งเป็นเสียงของมารดาที่ทารกมีความคุ้นเคยตั้งแต่อยู่ในครรภ์ด้วยแล้ว จะส่งผลต่อความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของนันทพร ปรากูชื้อ นุจรี ไชยมงคล และ युณี พงศ์จตุรวิทย์ (2554) พบว่า ทารกที่ได้ฟังดนตรีไทยบรรเลงซึ่งมีท่วงทำนองที่ไพเราะและมีจังหวะคล้องจอง ส่งผลให้ทารกมีพฤติกรรมทางอารมณ์มั่นคง มีการนอนหลับที่ยาวนานมากขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของทารกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การอ่านอัลกุรอานของมารดา มุสลิมทำให้มารดามีจิตใจที่สงบ และอ่อนโยน ส่งผลต่อมารดามีพฤติกรรมดูแลทารกด้วยความนุ่มนวล และอ่อนโยน ทั้งนี้ เสียงอ่านอัลกุรอานของมารดา การพูดคุยกับทารก การสัมผัส การโอบกอด และพฤติกรรมมารดาในการดูแลทารก สามารถถ่ายทอดและส่งผ่านความรู้สึกไปยังทารกได้ (มูรีด ทิมะเสน, 2554) ซึ่ง

เป็นการส่งเสริมความผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารกและการเจริญเติบโตของทารกให้ดียิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การศึกษาผลของโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดามุสลิม ต่อการเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนดและความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก โดยมารดามีส่วนร่วมในการดูแลทารกโดยผ่านกิจกรรมทางศาสนาด้วยการอ่านอัลกุรอานเป็นสิ่งที่มีมุสลิมทุกคนเชื่อและศรัทธา นอกจากนี้ เสียงของมารดา และการโอบกอดของมารดา อาจเป็นสิ่งที่ช่วยในการกระตุ้นการเจริญเติบโตของทารก และทำให้เกิดความผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารกได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดามุสลิมต่อการเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนด และความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก โดยการ

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก ภายในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
3. เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของทารก ได้แก่ น้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และความยาวรอบศีรษะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีความผูกพันรักใคร่ (attachment theory) ของ Bowlby (1987) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย Bowlby (1987) กล่าว

ว่า ความผูกพัน-รักใคร่ เป็นสายสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มีมั่นคง ซึ่งมนุษย์แสวงหาและต้องการตลอดชีวิต และจะต้องการมากขึ้นเมื่อได้รับความเครียดหรือกดดัน ซึ่งถ้ามีการพรากทารกจากมารดา จะก่อให้เกิดผลทางด้านจิตใจต่อทารกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ความผูกพันรักใคร่ของมารดามีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของทารกอย่างมาก และเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมของมารดาในการเลี้ยงดูทารก ซึ่งวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างความผูกพันรักใคร่คือการโอบกอด ร่วมกับการอ่านอัลกุรอานให้ทารกฟัง กล่าวคือ การโอบกอดของมารดาเป็นการกระตุ้นพัฒนาการทารกโดยการสัมผัสผ่านระบบประสาทสัมผัสทางผิวหนังของทารกทำให้ทารกมีความสุขสบายและผ่อนคลาย (Gray, Watt & Blass, 2000) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ทารกมีระบบเวลาการนอนหลับที่ยาวนาน ระบบการย่อยและดูดซึมอาหารดีขึ้นส่งผลให้ทารกมีการเจริญเติบโตและมีสุขภาพที่แข็งแรง (Peinjing, 2006) ตลอดจนการโอบกอดจะเป็นการสื่อสารแบบไม่ใช่ภาษาและเกิดการถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆระหว่างมารดาและทารก และช่วงเวลาที่มารดาได้โอบกอดทารกมารดาจะมีโอกาสได้สำรวจทารก มีการประสานสายตากันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้มารดาและทารกเกิดความรู้สึกรักใคร่และผูกพันมากยิ่งขึ้น (Bowlby, 1987)

นอกจากนี้ การอ่านอัลกุรอานของมารดาให้ทารกฟังเป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางการได้ยิน ซึ่งเสียงมารดาเป็นเสียงที่ทารกมีความคุ้นชินและผูกพันตั้งแต่อยู่ในครรภ์ หากทารกได้ฟังอย่างต่อเนื่องจะทำให้ทารกเกิดความรู้สึกปลอดภัย มั่นคง (Cusson, 2002) ส่งผลให้ทารกมีระบบการเต้นของหัวใจสม่ำเสมอ การนอนหลับ การย่อยและการดูดซึมสารอาหารดีขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของทารก (ปาริชาติ สุขสว่างโรจน์ และคณะ, 2543) นอกจากนี้ การอ่านอัลกุรอาน เป็นลักษณะคล้ายการอ่านบทกลอน

ที่มีสัมผัสเสียงคลั่งจอง ระดับเสียงสูงต่ำสลับกันไป และการอ่านอัลกุรอานเปรียบเสมือนการสื่อสารของมารดากับทารกด้วย ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความผูกพัน-รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก (Klaus & Kennell, 1995)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) สองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (two-group pretest- posttest design)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นมารดามุสลิม และทารกคลอดก่อนกำหนด ที่รับไว้ในหออภิบาลทารกแรกเกิด โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง 20 คู่ และกลุ่มควบคุม 20 คู่ กำหนดคุณสมบัติทารกคลอดก่อนกำหนด ได้แก่ น้ำหนักแรกเกิดอยู่ระหว่าง 1,500-2,500 กรัม อุณหภูมิร่างกายปกติ (37.0 ± 0.2 องศาเซลเซียส) ไม่มี ความเจ็บป่วย พิการ หรือภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง และไม่มี ความผิดปกติของการได้ยินโดยแพทย์เป็นผู้วินิจฉัย และคุณสมบัติของมารดา ได้แก่ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน หลังคลอด สามารถอ่านอัลกุรอานได้ สื่อสาร อ่านและเขียนภาษาไทยได้ และเป็นผู้ที่เลี้ยงดูทารกเป็นหลัก เมื่อกลับบ้าน และคัดกลุ่มตัวอย่างออกจาก การวิจัย เมื่อมารดาหรือทารก มีภาวะแทรกซ้อนในระหว่างการ ดำเนินการวิจัย ซึ่งกลุ่มทดลอง 3 ราย ถูกคัดออกจาก การวิจัย เนื่องจากทารกมีภาวะท้องอืดและดองคนม ในระหว่างการทดลอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมจนครบ 20 คู่ และพิจารณาคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นกลุ่ม ทดลองโดยการจับคู่ (matching) ให้มีคุณสมบัติที่

กำหนดตรงกับกลุ่มควบคุม ได้แก่ น้ำหนักปัจจุบัน ของทารกแตกต่างกัน ± 100 กรัม ประเภทผู้้วยของ ทารกต้องอยู่ในประเภทอเลี้ยงโต และได้รับนมใน ปริมาณแคลอรีใกล้เคียงกัน จนครบจำนวน 20 คู่ใน กลุ่มทดลอง ทั้งนี้เพื่อป้องกันตัวแปรแทรกซ้อน และ ป้องกันการถ่ายเทข้อมูลการศึกษาระหว่างกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วน คือ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือทดลอง

ส่วนที่ 1 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย ข้อมูลของมารดาได้แก่ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลำดับการเกิดของบุตร และ วิธีการคลอด และข้อมูลของทารก ได้แก่ เพศ น้ำหนักแรกเกิด อายุครรภ์มารดาแรกเกิด อายุปัจจุบัน และ น้ำหนักปัจจุบัน

1.2 แบบสอบถามความผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารก ดัดแปลงมาจากแบบสอบถาม ของสุภาณี ไกรกุล (2552) ซึ่งใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ความผูกพันรักใคร่ (attachment theory) ของ Bowlby (1987) ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ มารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการให้ คะแนน ความรู้สึกผูกพันรักใคร่ มากน้อยของมารดา ต่อทารกในแต่ละข้อความ การให้คะแนนเป็นแบบ มาตรฐานส่วนประเมินค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนนที่เป็นไปได้ อยู่ระหว่าง 26-130 ในการศึกษาครั้งนี้ คำนวนหาค่า ความเชื่อมั่นจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างมารดาทั้งหมด 40 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93

1.3 แบบบันทึกการเจริญเติบโตของทารก ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย น้ำหนักตัว (กรัม) ความยาว (เซนติเมตร) และความยาวเส้นรอบศีรษะ (เซนติเมตร)

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1 แผนการให้ข้อมูลของโปรแกรมการ

โอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดา ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การสร้างสัมพันธภาพ ประกอบด้วย การแนะนำตัว การสร้างความคุ้นเคยกับมารดามุสลิมให้เกิดความไว้วางใจ เช่น การตอบข้อซักถามของมารดา

ขั้นตอนที่ 2 : การให้ข้อมูลแก่มารดา โดยการบรรยายถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการกระตุ้นประสาทสัมผัสทารกเกิดก่อนกำหนด รวมทั้งการสอน และอธิบายวิธีการโอบกอดทารก รวมทั้งประโยชน์ของการกระตุ้นการได้ยินของทารกด้วยเสียงของมารดาจากการอ่านอัลกุรอาน

ขั้นตอนที่ 3 : การปฏิบัติกรโอบกอดทารก ร่วมกับการอ่านอัลกุรอาน

2.2 แผนพับ เรื่องความผูกพันรักไคร่ระหว่างมารดา-ทารกกับการโอบกอดและเสียงมารดาจากการอ่านอัลกุรอาน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งเนื้อหาจะสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของความผูกพันรักไคร่ระหว่างมารดา-ทารก และประโยชน์ของการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอาน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงแบบ face validity โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลเด็ก 1 ท่าน อาจารย์ด้านศาสนอิสลาม 1 ท่าน และพยาบาลชำนาญการสาขาการพยาบาลมารดาทารก 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้น และนำไปทดลองใช้กับมารดาและทารกที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 รายก่อน

นำไปใช้จริง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์แล้ว ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งการตอบรับหรือปฏิเสธในการวิจัยครั้งนี้ จะไม่มีผลต่อบริการพยาบาลหรือการรักษาที่จะได้รับแต่อย่างใด เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามในเอกสารยินยอม อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการศึกษา กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา หากไม่ต้องการเข้าร่วมวิจัยจนครบกำหนดเวลา ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวมไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล หากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอน คือ ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ ประกอบด้วย การดูแลอุณหภูมิร่างกายทารก การดูแลทางเดินหายใจ การควบคุมระดับออกซิเจนในเลือด การดูแลให้นม การดูแลความสะอาดร่างกาย เพื่อป้องกันการติดเชื้อ การติดตามและดูแลและให้การพยาบาลเฉพาะโรค รวมทั้งเปิดโอกาสให้มารดาและบิดาเข้าเยี่ยมบุตร ผู้วิจัยเยี่ยมมารดาและทารก ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 : เชื่อมกลุ่มตัวอย่างที่หออภิบาลทารกแรกเกิด บันทึกการเจริญเติบโต ให้มารดาตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามความ

ผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก (pretest)

สัปดาห์ที่ 4 : เชื่อมกลุ่มตัวอย่างที่หออภิบาลทารกแรกเกิด บันทึกการเจริญเติบโต ให้มารดาตอบแบบสอบถามผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก อีกครั้ง (posttest) และให้แผ่นพับแก่มารดา

กรณีที่ทารกได้รับอนุญาตให้กลับบ้าน ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยโทรศัพท์เพื่อติดตามการดูแลทารกของมารดาขณะอยู่บ้านวันละ 1 ครั้ง และในสัปดาห์ที่ 4 ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมทารก และมารดาที่บ้าน โดยโทรศัพท์นัดหมายวันและเวลาล่วงหน้า เพื่อให้มารดาตอบแบบสอบถามความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก และบันทึกการเจริญเติบโตของทารก

2. กลุ่มทดลอง

สัปดาห์ที่ 1 : เชื่อมกลุ่มตัวอย่างที่หออภิบาลทารกแรกเกิด บันทึกการเจริญเติบโตของทารก พามารดา (รายบุคคล) ไปยังห้องที่เตรียมไว้เป็นสัดส่วน ให้มารดาตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก (pretest) ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการโอบกอด ร่วมกับการอ่านอัลกุรอาน ผู้วิจัยสอน อธิบาย สาธิต และให้มารดาปฏิบัติ มีรายละเอียด ดังนี้

หลังจากให้นมทารกเสร็จสิ้นแล้ว 30 นาที ให้มารดาโอบกอดทารก ใช้มือลูบลำตัว แขน ขาทารก และต้องตามลำตัว เช่น การจับแขนหรือมือของทารก การโอบไหล่ การลูบหรือการตบเบาๆ ส่งผ่านความรู้สึกต่างๆ จากมือของมารดาไปยังทารก ในขณะที่เดียวกันให้มารดาอ่านอัลกุรอานให้ทารกฟังด้วย โดยอ่านเรียงลำดับดังนี้ บทอัลฟาติฮะฮ์ บทอันน้าส บทอัลฟะลัก และอาเยฮ์สุกุรซีย์ ขณะที่มารดาอ่านอัลกุรอานให้ทารกฟัง มารดาต้องมีการสบตากับทารก เมื่อทำการทดลองเสร็จสิ้นให้มารดานำทารกเข้าไปในคู่อบให้มารดาปฏิบัติในเวลาเดียวกันทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน ในระหว่างดำเนินการทดลองนี้

ผู้วิจัยอยู่กับมารดาตลอดเวลา หลังจากนั้นผู้วิจัยเปิดโอกาสให้มารดาซักถาม เมื่อมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม จากนั้นให้แผ่นพับแก่มารดาเพื่อนำกลับไปทบทวน

อนึ่ง หากขณะดำเนินการทดลอง ทารกมีภาวะเปลี่ยนแปลงแต่ไม่วิกฤต เช่น อุณหภูมิร่างกายต่ำเล็กน้อย ผู้วิจัยให้การพยาบาลช่วยเหลือ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงที่วิกฤต เช่น หายใจหอบเหนื่อย ท้องอืด ผู้วิจัยคัดทารกออกจากทดลองและรายงานพยาบาลหัวหน้าเวรและแพทย์ให้การช่วยเหลือทันที

สัปดาห์ที่ 4 : เชื่อมกลุ่มตัวอย่างที่หออภิบาลทารกแรกเกิด บันทึกการเจริญเติบโต และให้มารดาตอบแบบสอบถามความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก อีกครั้ง (posttest)

ในกรณีที่ทารกได้รับอนุญาตให้กลับบ้าน ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยโทรศัพท์เพื่อติดตามการปฏิบัติของมารดาทุกวันวันละ 1 ครั้ง และผู้วิจัยติดตามเยี่ยมมารดาและทารกที่บ้าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยโทรศัพท์นัดหมายวันและเวลาล่วงหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก น้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และความยาวเส้นรอบศีรษะ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ paired t-test
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และเส้นรอบศีรษะของทารกภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ independent t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง

1.1 มารดาในกลุ่มทดลอง อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 30 และอายุ 15-20 ปี ร้อยละ 25 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และปริญญาตรีเท่ากัน คือร้อยละ 20 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 35 ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐร้อยละ 20 และเกษตรกรร้อยละ 20 มีรายได้ต่อเดือน 10,000 บาท หรือต่ำกว่าร้อยละ 45 และไม่มีรายได้ร้อยละ 25 ทารกที่คลอดปัจจุบันนี้เป็นบุตรลำดับที่ 1 ร้อยละ 50 และ ร้อยละ 100 เป็นการคลอดปกติ

1.2 ทารกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) น้ำหนักแรกเกิด 1,501-2,000 กรัม ร้อยละ 50 ($\bar{X} = 1,773.25$, $S.D. = 82.44$) ความยาวแรกเกิด 41.0-45.9 ซม. ร้อยละ 70 ($\bar{X} = 41.05$, $S.D. = 0.46$) ความยาวรอบศีรษะ 26.0 -30.9 ซม. ร้อยละ 70 ($\bar{X} = 29.90$, $S.D. = 0.38$) อายุครรภ์มารดาเมื่อแรกเกิด 33-37 สัปดาห์ ร้อยละ 70 และอายุปัจจุบันของทารก น้อยกว่า 10 วัน ร้อยละ 60

2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มควบคุม

2.1 มารดาในกลุ่มควบคุม อายุ 15-20 ปี

ร้อยละ 35 และอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 30 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอนุปริญญาเท่ากัน คือร้อยละ 30 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 30 และรับจ้างร้อยละ 25 มีรายได้ต่อเดือน 5,000 บาท หรือต่ำกว่า ร้อยละ 45 และ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 35 ทารกที่คลอดปัจจุบันนี้เป็นบุตรลำดับที่ 1 ร้อยละ 35 และลำดับที่ 2 และ 3 เท่ากันคือร้อยละ 25 และ ร้อยละ 100 เป็นการคลอดปกติ

2.2 ทารกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) น้ำหนักแรกเกิด 1,501-2,000 กรัม ร้อยละ 50 ($\bar{X} = 1,790.25$, $S.D. = 376.80$) ความยาวแรกเกิด 41.0-45.9 ซม. ร้อยละ 60 ($\bar{X} = 41.65$, $S.D. = 2.72$) ความยาวรอบศีรษะ 26.0-30.9 ซม. ร้อยละ 55 ($\bar{X} = 29.45$, $S.D. = 2.46$) อายุครรภ์มารดาเมื่อแรกเกิด 33-37 สัปดาห์ ร้อยละ 80 และอายุปัจจุบันของทารก น้อยกว่า 10 วัน ร้อยละ 55

3. ความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก น้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และความยาวเส้นรอบศีรษะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะก่อนและหลังการทดลอง รายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก น้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และความยาวเส้นรอบศีรษะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (n = 20)				กลุ่มควบคุม (n = 20)			
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ความผูกพันรักใคร่	3.02	0.13	4.76	0.27	2.98	0.24	3.01	0.27
น้ำหนักตัว (กรัม)	1,913	77.42	2,606.05	85.97	1,881	340.56	2,096.50	346.18
ความยาวลำตัว (ซม.)	41.95	0.49	45.85	0.67	42.55	2.96	44.75	3.02
ความยาวรอบศีรษะ (ซม.)	31.50	0.36	32.70	0.99	30.90	1.74	32.85	1.78

4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก และค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัว ความยาวลำตัว และเส้นรอบศีรษะ

4.2 ภายในกลุ่มทดลอง คะแนนความ

ผูกพัน รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 23.97$, $p < .001$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความผูกพัน รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกในกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดาโดยใช้สถิติ Paired t-test

กลุ่มทดลอง (n = 20)	\bar{X}	S.D.	Mean Difference	t	df
ก่อนทดลอง	3.02	.128			
หลังทดลอง	4.76	.265	1.74	23.97***	19

*** $p < .001$

4.2 ภายหลังได้รับโปรแกรมการทดลอง กลุ่มทดลอง สูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญคะแนนความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกในทางสถิติ ($t = 26.47, p < .001$) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความผูกพัน รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังได้รับโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดา โดยใช้สถิติ independent t-test

กลุ่ม	\bar{X}	S.D.	Mean Difference	t	df
กลุ่มทดลอง (n = 20)	4.76	.128			
กลุ่มควบคุม (n = 20)	3.01	.265	1.75	26.47***	38

*** $p < .001$

4.3 ภายหลังได้รับโปรแกรมการทดลอง การเจริญเติบโตของทารก ได้แก่ น้ำหนักตัว, ความยาวลำตัว และ ความยาวเส้นรอบศีรษะ พบว่าน้ำหนักตัว ทารกในกลุ่มทดลองมากกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.41, p < .001$) แต่ความยาวลำตัว และความยาวรอบศีรษะของทารกหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน ($p > .05$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของทารกหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังได้รับโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดา โดยใช้สถิติ Independent t-test

การเจริญเติบโตของทารก	\bar{X}	S.D.	Mean Difference	t	df	
น้ำหนักตัว	กลุ่มทดลอง (n = 20)	2606.25	384.45	509.75	4.41***	38
	กลุ่มควบคุม (n = 20)	2096.50	346.18			
ความยาวลำตัว	กลุ่มทดลอง (n = 20)	45.85	2.98	1.100	1.16 ^{ns}	38
	กลุ่มควบคุม (n = 20)	44.75	3.02			
ความยาวรอบศีรษะ	กลุ่มทดลอง (n = 20)	33.70	1.625	.850	1.57 ^{ns}	38
	กลุ่มควบคุม (n = 20)	32.85	1.785			

*** $p < .001$, ns = non-significant

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. ภายในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความผูกพัน รักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($t = 23.97, p < .001$) และระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังได้รับโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับการอ่านอัลกุรอานของมารดา คะแนนเฉลี่ยความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 26.47,$

$p < .001$) ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างมารดาและทารก ด้วยโปรแกรมการโอบกอดร่วมกับอ่านอัลกุรอานของมารดาให้ทารกฟัง เป็นกิจกรรมที่ส่งผลให้ทารกและมารดามีการพูดคุย ยิ้ม ประสานสายตา ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ตอบสนองซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับที่คลอสและเคนเนลล์ (Klaus & Kennell, 1982) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมที่สำคัญที่สุดที่จะเกิดความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารก คือการที่มารดาเริ่มสนใจในตัวทารก เนื่องจากขณะที่มารดาได้อ่านอัลกุรอาน มารดามีการจ้องมองทารก ตลอดจนมารดามีการสัมผัส ไบน้หน้า ลำตัวทารก ซึ่งการสัมผัสอย่างทะนุถนอม หรือการอ่านอัลกุรอานด้วยรอยยิ้ม นั้น เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรักที่มารดามีต่อทารก และสอดคล้องกับ โบล์บี (Bowlby, 1969) ได้กล่าวว่าความผูกพัน รักใคร่ เป็นสายสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มั่นคง โดยที่ทารกทุกคนจะสามารถสร้างความผูกพันได้ตั้งแต่แรกเกิด ดังนั้น เมื่อทารกได้รับความสนใจ ความรัก จากมารดาโดยผ่านการโอบกอด และการพูดคุย ทารกจะสัมผัสถึงความผูกพัน รักใคร่ของมารดาที่ได้รับ ซึ่งทารกอาจแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการยิ้ม การหัวเราะ หรือการเคลื่อนไหว ซึ่งการตอบสนองของทารกดังกล่าวยิ่งทำให้ความผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารกเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาที่พบว่า การที่ทารกได้มีการกระตุ้นประสาทสัมผัสหลายๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการนวดสัมผัส (ดรณี ชมกลิ่น, 2549; อานาจ พิมพาด, 2552) การโอบกอด และการพูดคุย (จริยา วิทยะสุกร และคณะ, 2546) ทำให้มารดาและทารกเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งแสดงด้วยการจ้องมอง การประสานสายตา การตอบโต้ด้วยน้ำเสียง หรือท่าทางการเคลื่อนไหว ส่งผลให้ความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดา-ทารกสูงขึ้น

นอกจากนี้ การอ่านอัลกุรอานเป็นสิ่งที

สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจมารดามุสลิมได้เป็นอย่างดีด้วยความเชื่อและศรัทธาของมุสลิม ส่งผลให้จิตใจมารดา มีความสงบ อ่อนโยน และเกิดการรำลึกถึงพระผู้เป็นเจ้า (อาซิส พิทักษ์คุมพล, 2542) ทำให้มารดาที่มีความวิตกกังวลจากภาวะเจ็บป่วยของทารกมีจิตใจที่สงบ ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวมารดาแสดงออกมาทางพฤติกรรม เช่น การโอบกอดที่นุ่มนวล การอ่านอัลกุรอานด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ ตลอดจนมุสลิมมีความเชื่อและศรัทธาว่าบุคคลใดก็ตามที่อ่านอัลกุรอาน จะช่วยในการขับไล่มารร้ายให้ห่างไกล ดังนั้น ทุกครั้งที่มารดาอ่านอัลกุรอานจึงเชื่อว่าเป็นการช่วยขับไล่มารร้ายให้ออกห่างจากมารดาและทารก (มัสนัน มาหะมะ, 2551) ซึ่งความคิดและความรู้สึกดังกล่าวส่งผลให้มารดามีความสุขทุกครั้งที่ย่านอัลกุรอาน และยังส่งผลต่อความรู้สึกผูกพันรักใคร่ ระหว่างมารดา-ทารกที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. ภายหลังกการทดลอง ทารกในกลุ่มทดลองมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าทารกในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.41, p < .001$) อภิปรายได้ว่า อาจเนื่องจากการทดลองนี้ เป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสทารกในหลายรูปแบบ ทั้งการสัมผัสโอบกอด ประสานสายตา และการได้ยิน โดยเฉพาะการได้รับการกระตุ้นจากมารดาซึ่งเป็นบุคคลที่ทารกมีความคุ้นชินตั้งแต่อยู่ในครรภ์ กล่าวคือทารกจะได้รับกระตุ้นการได้ยิน (auditory) ซึ่งเสียงมารดาเป็นเสียงที่ทารกได้ยินตลอดขณะอยู่ในครรภ์ทำให้ทารกรู้สึกถึงความปลอดภัย สามารถลดความเครียดที่เกิดขึ้นกับทารก ซึ่งส่งผลให้ระดับการเต้นของหัวใจลดลง ความยาวของช่วงเวลาการนอนหลับของทารกคงที่ และเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การเผาผลาญสารอาหารต่างๆ ของร่างกายก็ลดลงเช่นกัน (Gray, Watt, & Blass, 2000) ส่งผลให้ทารกมีการเจริญเติบโตโดยเฉพาะน้ำหนักเพิ่มขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สุขสว่างโรจน์ และคณะ (2543) และ กุลลดา

เปรมจิตร์ (2547) พบว่า น้ำหนักตัวทารกคลอดก่อนกำหนดของกลุ่มทดลองที่ได้รับการกระตุ้นประสาทสัมผัส เช่น จากเสียง การโอบกอด จะมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดจนการโอบกอดทารกเป็นการกระตุ้นโดยการสัมผัส (tactile) จากการลูบไล้ การโยกไกว ซึ่งการสัมผัสดังกล่าวจะเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสบริเวณผิวหนังซึ่งส่งผลสะท้อนไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้มีการเจริญเติบโตที่เร็วขึ้น ดังนั้นการที่มารดาได้มีการสัมผัสด้วยการโอบกอดทารกนั้นจะเป็นการกระตุ้น vagus nerve ซึ่งช่วยในการดูดซึมสารอาหาร มีการหลั่งฮอร์โมนอินซูลินเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ทารกมีน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น (Arnon et al., 2006)

3. ภายหลังการทดลอง ทารกในกลุ่มทดลองมีความยาวลำตัว และความยาวเส้นรอบศีรษะไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เนื่องจากความยาวลำตัวทารกจะมีการเจริญเติบโตประมาณ 0.8-1.1 ซม. ต่อสัปดาห์ (จิตต์ดดา ตีโรจวงศ์, 2549) ซึ่งช่วงเวลากการทดลองคือ 4 สัปดาห์ ความยาวลำตัวทารกจะเพิ่มไม่เกิน 4.4 ซม. และความยาวเส้นรอบศีรษะทารกเพิ่มขึ้นประมาณ 0.9 ซม. ต่อสัปดาห์ (จิตต์ดดา ตีโรจวงศ์, 2549) ซึ่งตลอดช่วงเวลาการทดลอง 4 สัปดาห์ ความยาวเส้นรอบศีรษะทารกจะเพิ่มขึ้นไม่เกิน 3.6 ซม. จะเห็นได้ว่าความยาวลำตัว และเส้นรอบศีรษะที่มีการเพิ่มขึ้นน้อยมาก และการทดลองนี้มีระยะเวลา 4 สัปดาห์ จึงทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของความยาวลำตัว และความยาวเส้นรอบศีรษะของทารกระหว่างกลุ่ม ดังนั้นหากเพิ่มระยะเวลาในการทดลองในการศึกษาครั้งต่อไป อาจพบความแตกต่างของความยาวลำตัวและเส้นรอบศีรษะทารกระหว่างกลุ่มได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจกรณ์ คำชู (2546) ที่ศึกษาผลของการจำหน่ายอย่างมีแบบแผนต่อความรู้ ความสามารถในการ

ปฏิบัติการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดและภาวะสุขภาพของทารก โดยความรู้ที่มารดาได้รับในการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนด ประกอบด้วย การกอด พูดยุข การโอบกอด การสัมผัส เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า ทารกกลุ่มทดลองมีน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในส่วนของความยาวลำตัวและเส้นรอบศีรษะมีความยาวที่เพิ่มขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. พยาบาลที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพมารดาและทารกสามารถนำไปรณรงค์ไปใช้ได้ โดยเฉพาะกับครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งในทารกที่คลอดครบกำหนดและก่อนกำหนด เพื่อเป็นการส่งเสริมความผูกพันรักใคร่ระหว่างมารดาทารก และส่งผลให้ทารกมีน้ำหนักตัวขึ้นดี

2. การทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีระยะเวลาการทดลองนานมากขึ้น หรือมีการติดตามระยะยาวอย่างน้อย 6-12 เดือน เพื่อให้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการเจริญเติบโตของทารก ได้แก่ ความยาวลำตัว และความยาวรอบศีรษะได้ชัดเจนมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มมารดาที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยนำอัลกุรอานซึ่งเป็นหลักคำสอนของศาสนามาใช้ในการทดลอง ดังนั้น ศาสนาอื่นๆ เช่น พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา เป็นต้น ควรมีการทดลองเช่นกันโดยนำคำสอน หรือบทสวดต่างๆ ของศาสนานั้นมาประยุกต์ใช้ในการทดลอง

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา กรุณา ปรานีเสมอ ผู้วิจัยขอขอบคุณในความเมตตาของพระองค์ที่ได้ทรงให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณสำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและ

พัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักคณะกรรมการ
อุดมศึกษาที่สนับสนุนทุนการวิจัย ขอขอบคุณที่ปรึกษา
วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน พี่ๆ และเพื่อนร่วมงาน
ในคณะพยาบาลศาสตร์ และหน่วยงานส่งเสริมงาน
วิจัยและตำรา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
เจ้าหน้าที่ในหออภิบาลทารกแรกเกิดโรงพยาบาล
นราธิวาสราชนครินทร์ ทารกคลอดก่อนกำหนด
และมารดามุสลิมทุกท่านที่มีส่วนในงานวิจัยนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2550). *แผน 10 ของ
กระทรวงสาธารณสุขตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10.*
กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กิจกรณีย์ คำชู. (2546). *ผลการจำหน่ายอย่างมี
แบบแผนต่อความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการ
ดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดของมารดาและภาวะ
สุขภาพทารก.* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาการพยาบาลเด็ก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์ และ วิณา จีระแพทย์.
(2551). *การประเมินภาวะสุขภาพทารกแรกเกิด (พิมพ์
ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: ด้านสุทธา.
- กุลลดา เปรมจิตร. (2547). *ผลของโปรแกรม
ส่งเสริมการรับรู้ความสามารถในการดูแลทารกพร้อมกับ
การดูแลแบบแคงการู ต่อพฤติกรรมกรรมการดูแลบุตรของ
มารดาและการเพิ่มน้ำหนักตัวของทารกเกิดก่อน
กำหนด.* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- จริยา วิทยะศุกร, รุจา ภูไพบูลย์, ถวัลย์ เนียม
ทรัพย์, ชัยชนะ นิ่มนวล, นิตยา ลินสุกใส, และ จิตติ
นันท์ เดชะคุปต์. (2546). *พฤติกรรมความผูกพัน
ระหว่างมารดาและทารก พื้นฐานสำหรับการก่อรูป
ความเป็นคนเต็มคน: ครอบครัวและเด็ก โครงการวิจัย
ระยะยาวในเด็กไทย.* เอกสารรายงานวิชาการโครงการ
วิจัยระยะยาวในเด็กไทยระยะที่ 1 ฉบับที่ 19. ณ
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- จิตลัดดา ดีโรจนวงศ์. (2549). *การประเมิน
ลักษณะทั่วไปและสัญญาณชีพ. ใน นวลจันทร์ ปราบพล,
วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์, ปราโมทย์ ไพรสวรรณา, และ
จิตลัดดา ดีโรจนวงศ์ (บรรณาธิการ). การซักประวัติ
และตรวจร่างกายในเด็ก.* กรุงเทพมหานคร: บิยอนด์ เอ็น
เทอร์ไพรซ์.
- ครุณี ชมกลั่น. (2549). *ผลของโปรแกรม
ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์บิดาและทารกโดยการนัดสัมผัส
ต่อความผูกพันของบิดาต่อทารกเกิดก่อนกำหนด.*
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สุขสว่างโรจน์, ปุณศรี พ่วงสุวรรณ,
และกฤษฎณา เลิศสุขประเสริฐ. (2543). *การเจริญเติบโต
ของทารกเกิดก่อนกำหนดที่ได้รับผลจากการกระตุ้น
ด้วยเสียงดนตรี. ศรีนครินทร์เวชสาร, 15(2), 82-86.*
- ฟองคำ ดิลกสกุลชัย และ วรรณการ์ วิจิตร
สุนทร. (2551). *การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะ
เสี่ยงสูง.* นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาราช. นนทบุรี.
- มัสนัน มาหะมะ. (บรรณาธิการ). (2551).
อิสลามวิถีแห่งชีวิต. สงขลา: สถาบันวิจัยระบบ
สุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูรีด ทิมะเสน. (2554). *สอนอิสลามตั้งแต่อยู่
ในครรภ์.* กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- นันทพร ปรากฤษ์, นุจรี ไชยมงคล, และ ชุณี
พงศ์จตุรวิทย์. (2554). *ผลของการฟังดนตรีไทยบรรเลง
ต่อพฤติกรรมอารมณ์และระยะเวลาการนอนหลับของ
ทารก. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,*

19 (ฉบับเพิ่มเติม 1), 50-61.

สุภาณี ไกรกุล. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดของบิดามารดากับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรป่วยที่ได้รับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อาศิษฐ์ พิทักษ์कुมพล. (2542). *สายรัก สายชีวิต*. สงขลา: สำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดสงขลา.

อำนาจ พิมพ์ผาด. (2552). *ผลของโปรแกรมการนวดสัมผัสทารกโดยมารดาต่อความรักความผูกพันระหว่างมารดาทารก และน้ำหนักตัวทารก*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Arnon, S., Shapsa, A., Forman, L., Regev, R., Bauer, S., Litmanovitz, I., & Dolfin, T. (2006). Live music is beneficial to preterm infant in the neonatal intensive care unit environment. *Birth*, 33, 131-136.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment*. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, Vol. 1: Attachment*. England: Penguin Book.

Bowlby, J. (1987). *Attachment and loss, Vol. 2: Separation: Anxiety & anger*. New York: Basic Books.

Cusson, R. M. (2002). Factors influencing language development in preterm infant. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 32, 402-408.

Davis, L., Edward, H., Mohay, H., & Wollin, J. (2003). The impact of very preterm birth on the psychological health of mothers. *Early Human Development*, 73, 61-70.

Gray, L., Watt, L. & Blass, E. M. (2000). Skin-to-skin contact in analgesic in healthy newborn. *Pediatrics*, 109 (4), 590-593.

Klaus, M. H., & Kennell, J. H. (1982). *Parent-infant bonding*. St. Louis: Addison-Wesley.

Klaus, M. H., & Kennell, J. H. (1995). *Bonding: Building the foundation of secure attachment and independence*. St. Louis: Addison-Wesley.

Peinjing, K. (2006). *Effect of multimodalities sensory stimulation program on the body weight and sleeping period of premature infant*. Unpublished master thesis. Master of Nursing Science (Pediatric Nursing), Mahidol University. Bangkok, Thailand.

Schlez, A., Litmanovitz, I., Bauer, S., Dolfin, T., Regev, R., & Arnon, S. (2011). Combining kangaroo care and live Harp music therapy in the neonatal intensive care unit setting. *Image*, 13, 354-357.

Simmons, L. E. (2010). Seminars in perinatology, preventing preterm birth and neonatal mortality. *Exploring the Epidemiology*, 34(6), 408-415.